

Sygn. akt III AUa 1239/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 października 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący: SSA Janina Kacprzak

Sędziowie: SSA Anna Szczepaniak-Cicha

SSA Anna Rodak (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Aleksandra Słota

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 5 października 2016 r. w Ł.

sprawy **M. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Z.**

o prawo do emerytury górniczej

na skutek apelacji M. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 30 kwietnia 2015 r. sygn. akt V U 5582/14

- 1. zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przyznaje M. M. prawo do emerytury górniczej począwszy od dnia 1 grudnia 2013 roku;**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na rzecz M. M. kwotę 210 (dwieście dziesięć) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje.**

A. R. J. A. S.-C.

Sygn. akt III AUa 1239/15

UZASADNIENIE

Ubezpieczony M. M. odwołał się od decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. z dnia 7 stycznia 2014 roku, którą organ rentowy odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej wskazując, iż nie udokumentował wymaganego 25 letniego okresu pracy górniczej, a jedynie 23 lata, 2 miesiące i 6 dni, w tym 16 lat, 10 miesięcy i 15 dni pracy górniczej określonej w art. 50c ust.1. Do pracy górniczej nie zaliczono okresu od 1 grudnia 1985 roku do 31 grudnia 1998 roku na podstawie komisji weryfikacyjnej ponieważ stanowisko robotnik do prac ciężkich nie jest pracą górniczą i nie figuruje w załączniku nr 2 rozporządzenia MP i PS z dnia 23 grudnia 1994 roku, natomiast do stażu pracy w wymiarze półtorakrotnym nie zaliczono okresów od 13 lipca 1982 roku do 31 grudnia 1998 roku na stanowisku robotnik niewykwalifikowany, robotnik odwadniacz, robotnik do prac ciężkich oraz górnik odwadniacz złoza, ponieważ stanowiska te nie figurują w załączniku nr 3 Rozp. (...) z dnia 23 grudnia 1994 roku.

Odwołanie od powyżej decyzji w dniu 5 lutego 2014 roku wniósł pełnomocnik wnioskodawcy, wnosząc o jej zmianę, poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej w wyniku zaliczenia do pracy górniczej, liczonej

w wymiarze półtorakrotnym pracy świadczonej przez ubezpieczonego na rzecz (...) S.A. O (...) B. w R. w okresie od 13 lipca 1982 roku do 31 grudnia 1998 roku, bowiem ze stanu faktycznego oraz świadectwa wykonywania pracy górniczej, wydane w oparciu o protokół z posiedzenia Komisji weryfikacyjnej z dnia 8 czerwca 2009 roku wynika, iż M. M. wykonywał pracę górniczą stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, jako górnik kopalni odkrywkowej tj. na stanowisku wymienionym pod pozycją 1 dz. III załącznika nr 3 do rozporządzenia (...) z dnia 23 grudnia 1994 roku. Wnosił również o zasądzenie od pozwanego na rzecz ubezpieczonego kosztów zastępstwa procesowego wg obowiązujących stawek.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania wskazując, że Komisja Weryfikacyjna nie może zmieniać nazewnictwa stanowisk, na których są zatrudnieni pracownicy, bowiem nie przewidują tego przepisy zarządzenia nr 1 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 5 lutego 1996 roku. Wobec tego, organ rentowy nie mógł wziąć pod uwagę ustaleń Komisji Weryfikacyjnej, z uwagi na fakt, iż stanowiska robotnik niewykwalifikowany, robotnik do prac ciężkich (na których pracował ubezpieczony) nie figurują ani w załączniku Nr 2 ani w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku a ponadto stanowisko górnik odwadniacz złoża (na którym pracował ubezpieczony) nie figuruje w załączniku Nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku .

Po wpłynięciu odwołania organ rentowy przeprowadził ponowną analizę akt oraz postępowanie wyjaśniające i decyzją z dnia 15 maja 2014 roku odmówił przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej. W decyzji tej organ rentowy wskazał, że M. M. nie udokumentował wymaganego 25 letniego okresu pracy górniczej, a jedynie 16 lat, 10 miesięcy i 15 dni, w tym 16 lat, 10 miesięcy i 15 dni pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1. Do pracy górniczej nie zaliczono okresu od 1 grudnia 1985 roku do 31 grudnia 1998 roku na podstawie komisji weryfikacyjnej ponieważ stanowisko robotnik do prac ciężkich nie jest pracą górniczą i nie figuruje w załączniku nr 2 Rozp. MP i PS z dnia 23 grudnia 1994 roku, natomiast do stażu pracy w wymiarze półtorakrotnym nie zaliczono okresów od 13 lipca 1982 roku do 16 listopada 2006 roku na stanowisku robotnik niewykwalifikowany, robotnik odwadniacz, robotnik do prac ciężkich oraz górnik odwadniacz złoża, ponieważ stanowiska te nie figurują w załączniku nr 3 Rozp. (...) z dnia 23 grudnia 1994 roku oraz okresu od 17 listopada 2006 roku do 21 grudnia 2012 roku na stanowisku górnik kopalni odkrywkowej, ponieważ z przedłożonej charakterystyki stanowiska pracy wynika, że wnioskodawca wykonywał czynności takie same jak przed 17 listopada 2006 roku tj. przed zmianą nazewnictwa i na tym samym oddziale. Ponadto decyzją tą uchylono decyzję z dnia 7 stycznia 2014 roku.

W dniu 29 maja 2014 roku pełnomocnik wnioskodawcy wniósł również odwołanie od powyższej decyzji z dnia 15 maja 2014 roku, wnosząc o jej zmianę, poprzez przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej w wyniku zaliczenia do pracy górniczej liczonej w wymiarze półtorakrotnym pracy świadczonej przez ubezpieczonego na rzecz (...) S.A. O (...) B. w R. w okresie od 13 lipca 1982 roku do 31 grudnia 1998 roku, bowiem ze stanu faktycznego oraz świadectwa wykonywania pracy górniczej wydane w oparciu o protokół z posiedzenia Komisji weryfikacyjnej z dnia 8 czerwca 2009 roku wynika, iż M. M. wykonywał pracę górniczą stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako górnik kopalni odkrywkowej tj. na stanowisku wymienionym pod pozycją 1 dz. III załącznika nr 3 do rozporządzenia (...) z dnia 23 grudnia 1994 roku. Wnosił również o zasądzenie od pozwanego na rzecz ubezpieczonego kosztów zastępstwa procesowego wg obowiązujących stawek, a także połączenie niniejszej sprawy ze sprawą z odwołania od decyzji z dnia 7 stycznia 2014 roku.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji z dnia 15 maja 2014 r.(pkt 1) oraz umorzył postępowanie w zakresie odwołania od decyzji z dnia 7 stycznia 2014 r.

Powyższe rozstrzygnięcie zostało oparte na następujących ustaleniach faktycznych:

M. M., urodzony w dniu (...), w dniu 30 września 2013 roku wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury górniczej. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

Organ rentowy do dnia 21 grudnia 2012 roku zaliczył wnioskodawcy do pracy górniczej ogółem 16 lat, 10 miesięcy i 15 dni, w tym 16 lat, 10 miesięcy i 15 dni pracy górniczej, określonej w art. 50c ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy do stażu pracy górniczej okresu od 1 grudnia 1985 roku do 31 grudnia 1998 roku na podstawie komisji weryfikacyjnej, ponieważ stanowisko- robotnik do prac ciężkich, nie jest pracą górniczą i nie figuruje w załączniku nr 2 Rozp. MP i PS z dnia 23 grudnia 1994 roku. Do stażu pracy w wymiarze półtorakrotnym nie zaliczono natomiast okresu od 13 lipca 1982 roku do 31 grudnia 1998 roku na stanowisku robotnik niewykwalifikowany, robotnik odwadniacz, robotnik do prac ciężkich oraz górnik odwadniacz złoża, ponieważ stanowiska te nie figurują w załączniku nr 3 Rozp. (...) z dnia 23 grudnia 1994 roku.

M. M. był zatrudniony w (...) S.A. Oddział (...) B. na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. W okresie zatrudnienia zajmowała następujące stanowiska:

- od 13 lipca 1982 roku do 31 lipca 1983 roku – robotnik niewykwalifikowany na oddziale o-1,

- od 1 sierpnia 1983 roku do 30 listopada 1985 roku – robotnik odwadniacz na oddziale o-1,

- od 1 grudnia 1985 roku do 31 grudnia 1998 roku – robotnik do prac ciężkich na oddziale o-1,

- od 1 stycznia 1999 roku do 16 listopada 2006 roku – górnik odwadniacz złoża na oddziale o-1,

- 17 listopada 2006 roku do 21 grudnia 2012 roku – górnik kopalni odkrywkowej na oddziale o-1.

W spornym okresie od 1 grudnia 1985 roku do 31 grudnia 1998 , ubezpieczony pracował na oddziale o-1 tj. wydziale odwodnieniowym na odkrywce. Pracownicy zatrudnieni na tym oddziale mieli zapewnić bezpieczną pracę pracownikom zatrudnionym na wydziałach wydobywczych. Wnioskodawca w ramach swoich obowiązków zajmował się naprawą i wymianą uszkodzonym pomp, w tym również wymianą agregatów w pompach głębinowych. Kopalnia, w tym czasie , miała zamontowanych około 300 takich pomp. Ponadto zajmował się budową kolektorów ich demontażem, likwidacją studni. Prace swoje wykonywał we wkopie, ale w pewnej odległości od bezpośredniego wydobywania węgla.

Powołana przez pracodawcę wnioskodawcy Komisja Weryfikacyjna, na posiedzeniu w dniu 8 czerwca 2009 roku ustaliła, że M. M. w okresie od 13 lipca 1982 roku do 14 stycznia 2007 roku pracował stale przez 5.829 dniówek, jako górnik kopalni odkrywkowej – na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 1 załącznika nr 3 do Rozporządzenia. Komisja weryfikacyjna wskazała, że pomimo posiadania angaży na stanowiska robotnik niewykwalifikowany, robotnik odwadniacz, robotnik do prac ciężkich, górnik odwadniacz złoża, wykonywał prace odpowiadające charakterem pracy na stanowisku górnika kopalni odkrywkowej.

W dniu 11 grudnia 2012 roku, (...) z siedzibą w R. wystawiła wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy górniczej, w którym wskazała, że w okresie zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę górniczą od 13 lipca 1982 roku do nadal na stanowisku górnika kopalni odkrywkowej - wymienionym w rozporządzeniu MP i PS z dnia 23 grudnia 1994 roku w zał. Nr 3 dział III.

W świetle tak poczynionych rozważań Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że odwołanie ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie. . Czyniąc rozważania prawne Sąd pierwszej instancji wskazał na art. 50a ust 1 i 2, art. 50b, art. 50c ustawy z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t.: Dz.U. z 2015r., poz.748 ze zm.). wskazał, iż zgodnie z art. 50 c ust. 1 pkt 4 za pracę górniczą uważa się zatrudnienie na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego oraz przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, a także w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego, na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki i ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa.

Zgodnie z ustawą emerytalną stanowiska pracy, na których zatrudnienie zalicza się w wymiarze półtorakrotnym, określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury. W załączniku nr 3 do tego rozporządzenia zawarty jest wykaz stanowisk, na których okresy pracy pod ziemią oraz w kopalniach siarki i węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym.

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było posiadanie przez wnioskodawcę wymaganego 25-letniego okresu pracy górniczej. Organ rentowy zakwestionował bowiem, aby w okresie zatrudnienia w Kopalni (...) w B. (obecnie w (...) z siedzibą w R.) w okresie od 1 grudnia 1985 roku do 31 grudnia 1998 roku wnioskodawca wykonywał pracę górniczą. Wnioskodawca dysponował, co prawda świadectwem z dnia 11 grudnia 2012 roku, wystawionym przez (...) z siedzibą w R., potwierdzającym fakt wykonywania pracy górniczej już w okresie od dnia 13 lipca 1982 roku do nadal w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku górnik kopalni odkrywkowej, wymienionym w rozporządzeniu MP i PS z dnia 23 grudnia 1994 roku w zał. Nr 3 dział III, poz.1, jednakże wskazać należy, iż świadectwo pracy nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 k.p.c., nie korzysta zatem z domniemania prawdziwości i autentyczności, a jest tylko dokumentem prywatnym, który stanowi jedynie dowód tego, że osoba która go podpisała złożyła oświadczenie w nim zawarte (art. 245 k.p.c.). Świadectwo pracy samo przez się nie tworzy zatem praw podmiotowych ani ich nie pozbawia.

Organ rentowy zakwestionował powyższe świadectwo, podnosząc iż z angaży wynika, że wnioskodawca w okresie od 1 grudnia 1985 roku do 31 grudnia 1998 roku nie pracował na stanowisku górnika na odkrywce, ale na stanowisku: robotnik do prac ciężkich, które nie jest wymienione w załączniku nr 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 1994 roku. Ponieważ organ rentowy zaprzeczał prawdziwości świadectwa, co do charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę pracy w spornym okresie (spór dotyczył dokumentu prywatnego pochodzącego od innej osoby niż strona zaprzeczająca), ciężar wykazania prawdziwości tego dokumentu prywatnego w myśl art. 253 zd. 2 k.p.c. spoczywał na wnioskodawcy jako osobie, która chce z tego dokumentu skorzystać. Wnioskodawca nie sprostął temu obowiązкови.

Sąd podniósł, że ustawodawca nakazuje odróżniać pracę górniczą, którą w kopalniach węgla brunatnego jest zatrudnienie na odkrywce przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża (art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych) - oraz pracę górniczą, którą zalicza się w wymiarze półtorakrotnym, gdy praca ta jest wykonywana w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach (art. 50d ust. 1 pkt 1 tej ustawy). Szczegółowy wykaz powyższych stanowisk miał zostać określony w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki i ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa.

Sąd wskazał, że przepis art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), który obowiązywał w czasie zatrudnienia ubezpieczonego, a który został skreślony z dniem 1 stycznia 2007 r., miał analogiczną treść jak przepis art. 50d tej ustawy. Oba powyższe przepisy powtarzają w istocie brzmienie przepisu art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 1995 r. Nr 30, poz. 154 ze zm.), w którym pierwotnie nie wymieniono kopalń węgla brunatnego. Mimo kolejnych nowelizacji tego przepisu ustawy oraz aktów wykonawczych - czego skutkiem było między innymi zaliczenie do pracy górniczej również pracy w kopalniach węgla brunatnego - definicja pracy przodkowej nie uległa zmianie. Nowe rozporządzenie wykonawcze nie zostało wydane i na podstawie art. 194 ustawy o emeryturach i rentach (w zakresie niesprzecznym z przepisami tej ustawy) zachowało moc obowiązującą rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty. Oznacza to, że zakładowe wykazy stanowisk, na których wykonywana jest praca górnicza, muszą być zgodne z wykazem nr 2, stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia i nie mogą

ustanawiać innych, niż określone w nim stanowisk, na których praca taka jest wykonywana. Nie budzi wątpliwości, że stanowiska, które skarżący zajmował w spornym okresie zatrudnienia, jako górnik odwadniacz złoża i robotnik budowlany, określone w jego umowie o pracę, angażach nie zostały zamieszczone w wykazie stanowiącym załącznik nr 2 do rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994 r. Okoliczność ta nie ma decydującego znaczenia, gdyż o uznaniu pracy za pracę górniczą w rozumieniu przepisów o emeryturach i rentach nie decyduje treść tych dokumentów, ale charakter czynności faktycznie wykonywanych przez pracownika (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998 r., II UKN 570/97, OSNAPiUS 1999 nr 6, poz. 213 i z dnia 22 marca 2001 r., II UKN 263/00, OSNAPiUS 2002 nr 22, poz. 553).

Zasady nabywania prawa do emerytur górniczych odbiegają od zasad obowiązujących powszechnie, co wynika z charakteru pracy górniczej. Z tego właśnie względu, ustalając ogólne zasady nabywania prawa do górniczej emerytury ustawodawca z jednej strony uznał, że dla zaliczenia pracy górniczej do okresu, od którego zależy nabycie prawa do emerytury wystarczające jest, jeżeli praca ta była wykonywana, co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy (art. 35 ustawy i stanowiący aktualnie jego odpowiednik art. 50b), z drugiej natomiast - uznał za pracę górniczą na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego tylko zatrudnienie łączące się z wykonywaniem czynności o określonym charakterze i na wyszczególnionych w rozporządzeniu stanowiskach pracy. Jest to w pełni uzasadnione, jeśli się uwzględni, że charakter zatrudnienia na odkrywce - z uwagi na warunki jego wykonywania i stopień bezpieczeństwa, wpływające na obciążenie fizyczne i psychiczne - nie może równać się z charakterem zatrudnienia pod ziemią. Dlatego też, przepisy normujące nabywanie prawa do emerytury górniczej muszą być wykładane ściśle, a dla oceny charakteru pracy górniczej nie mogą mieć decydującego znaczenia, ani zakładowe wykazy stanowisk, ani protokoły komisji weryfikacyjnej kwalifikujące określone zatrudnienie, jako pracę górniczą. Taka możliwość nie została bowiem w przepisach tych przewidziana.

Sąd wskazał, iż z brzmienia art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej wynika, że w jego rozumieniu pracą górniczą, jest wyłącznie zatrudnienie przy pracach bezpośrednio łączących się z procesami związanymi z wydobywaniem kopaln, polegającymi na pozyskiwaniu złóż siarki i węgla brunatnego na odkrywce, a więc zatrudnienie przy pracach ściśle górniczych, do których zaliczono roboty górnicze przy urabianiu i ładowaniu (w tym strzałowe i odwadniające), roboty transportowe przy przewozie nadkładu i złoża, miernicze oraz bieżące prace konserwacyjne utrzymujące sprawność techniczną agregatów i urządzeń wydobywczych. Potwierdza to również wykaz stanowisk stanowiący załącznik nr 2 do rozporządzenia, wymieniający wśród stanowisk, na których wykonywana jest praca górnicza w zakresie górnika odwadniacza złóż na odkrywce (pkt 2). Stanowisko górnika - odwadniacza złóż na odkrywce łączy się z wykonywaniem czynności, które bezpośrednio należą do procesu wydobywczego, ale tylko wówczas, gdy są bezpośrednio wykonywane w „polu górniczym”.

Sąd Okręgowy podniósł, iż z przeprowadzonego postępowania dowodowego, w tym przede wszystkim zeznań świadków: M. K., M. Ś. i L. S. oraz samego wnioskodawcy wynika jednoznacznie, że M. M. (zatrudniony na stanowisku robotnik do prac ciężkich) wykonywał prace, polegające na naprawie i wymianie uszkodzonych pomp, wymianie agregatów w pompach głębinowych. Ponadto zajmował się budową kolektorów, demontażem kolektorów, likwidacją studni. Prace swoje wykonywał w wkopie, ale w odległości od bezpośredniego wydobywania węgla. Tym samym charakter jego pracy nie miał bezpośredniego związku z urabianiem kopaln, ładowaniem urobku, montażem, likwidacją i transportem obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębinieniu szybów i robotach szybowych.

Dlatego też Sąd uznał, iż wnioskodawca nie udowodnił zatrudnienia na odkrywce przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża na stanowisku określonym w załączniku nr 2, a więc wykonywania pracy górniczej w rozumieniu art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Powyższy wniosek wyłącza możliwość zaliczenia jego pracy w wymiarze półtorakrotnym, albowiem jest to możliwe jedynie w przypadku wykonywania pracy górniczej, która nadto musi być wykonywana w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach.

Sąd podkreślił, że praca "na odkrywce" w kopalniach węgla brunatnego jest odpowiednikiem pracy "w przodkach" pod ziemią i polega na zatrudnieniu przy pracach bezpośrednio łączących się z procesami związanymi z wydobywaniem kopaliny, pozyskiwaniu złóż węgla. Tym samym nie sposób przyjąć, tak jak tego chce odwołujący, że przodkiem w kopalni węgla brunatnego jest każde miejsce prowadzenia robót górniczych związanych z odwadnianiem, udostępnianiem i eksploatacją złoża kopaliny. W przedmiotowej sprawie wnioskodawca prace odwodnieniowe wykonywał w pewnej odległości od miejsca bezpośredniego wydobycia węgla, co powoduje niemożność zaliczenia jego pracy, jako pracy górniczej o której mowa w art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy emerytalnej. W ocenie Sądu, praca wnioskodawcy na stanowisku robotnik do prac ciężkich mogłaby być pracą o której mowa w załączniku nr 2, ale w zależności od miejsca w której jest świadczona. Przepis art. 50d mówi o pracy w przodku na odkrywce, art. 51 ust. 1 pkt 4 o pracy na odkrywce. Z tego wniosek, że przodek jest pojęciem węższym od pojęcia odkrywki. Natomiast komisja weryfikacyjna uznała, że każda praca na odkrywce jest pracą równoznaczną z pracą w przodku. Takie stanowisko komisji, chociaż częściowo zaakceptowane przez ZUS, nie zostało podzielone przez Sąd. W ocenie Sądu, dniovkami w przodku górnika odwadniająca złóż są tylko takie dni, w których pracował "przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach".

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji z dnia 15 maja 2014 r.

Mając na uwadze, iż mocą decyzji z dnia 15 maja 2014 roku, ZUS uchylił decyzję z dnia 7 stycznia 2014 roku, Sąd Okręgowy na podstawie art. 355 k.p.c., umorzył postępowanie w tym zakresie, jako bezprzedmiotowe.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył ubezpieczony, zaskarżając go w całości i zarzucając :

-naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 50 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS przez jego niezastosowanie i nie przyznanie ubezpieczonemu prawa do emerytury górniczej;

- § 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23.12.1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995 r., nr 2 poz. 8 ze zm.) oraz poz. I działu III załącznika nr 3 do w/w rozporządzenia przez błędną wykładnię i przyjęcie przez Sąd I instancji, iż wykonywana przez ubezpieczonego praca od 13 lipca 1982 r. do 21 grudnia 2012 r. nie miała charakteru pracy górniczej na stanowisku górnika kopalni odkrywkowej, zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym, przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury;

- art. 50d ust. 1, art. 50c ust. 1 pkt 4 w związku z art. 51 ust. 2 pkt 2 w/w ustawy - poprzez przyjęcie przez Sąd I instancji, iż ubezpieczony nie wykonywał w całym okresie zatrudnienia pracy, która odpowiadała swym charakterem pracy górniczej liczonej w wymiarze półtorakrotnym;

- naruszenie przepisów postępowania cywilnego:

- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie przez Sąd I instancji dowolnej, jednostronnej i niepełnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego i w konsekwencji uznanie, iż wykonywana przez ubezpieczonego praca nie miała charakteru pracy i pracy przodkowej zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym;

- art. 477¹⁴ § 1 kpc i oddalenie odwołania jako nieuzasadnionego, pomimo, iż z treści zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż praca jaką wykonywał wnioskodawca, w całym okresie, była pracą o której mowa w art. 50 d ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach w związku z czym spełnia on wszystkie przesłanki do przyznania emerytury górniczej;

- art. 477¹³ kpc poprzez umorzenie postępowania w sprawie decyzji z dnia 7 stycznia 2014 r. w sytuacji braku podstaw prawnych wydania w tym przedmiocie postanowienia o umorzeniu postępowania, gdyż ubezpieczony w ustawowym terminie wniósł odwołanie do Sądu i podlegało ono merytorycznemu rozpoznaniu.

W ocenie apelującego, Sąd błędnie nie uznał pracy górniczej wnioskodawcy, jako wykonywanej bezpośrednio w przodku, mimo iż była związana bezpośrednio z eksploatacją węgla brunatnego.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i orzeczenie, że ubezpieczonemu przysługuje prawo do emerytury górniczej oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje według norm przepisanych. W przypadku nieuwzględnienia powyższego skarżący wniósł o uchylenie w całości wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz o zasądzenie na rzecz ubezpieczonego od organu rentowego kosztów postępowania za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja jako częściowo zasadna skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku oraz poprzedzających go decyzji organu rentowego.

W pierwszej kolejności za zasadny należy uznać zarzut

naruszenia przez Sąd I instancji prawa procesowego – art. 477¹³ kpc poprzez umorzenie postępowania w sprawie odwołania ubezpieczonego, od decyzji organu rentowego z dnia 7 stycznia 2014 r. Stosownie do treści powołanego przepisu zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez Sąd- przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony- powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji nie ma wpływu na bieg sprawy.

W przedmiotowej sprawie nie zachodzi sytuacja uregulowana w powyższym przepisie, organ rentowy wprawdzie decyzją z dnia 15 maja 2014 r. uchylił decyzję z dnia 7 stycznia 2014 r. ,jednakże decyzją tą, nie uwzględnił odwołania ubezpieczonego, ani w całości, ani w części, wręcz przeciwnie orzekł w sposób mniej korzystny dla wnioskodawcy, gdyż w miejsce poprzednio uznawanego okresu pracy górniczej w wymiarze 23 lat 3 miesięcy 6 dni uznał 16 lat 10 miesięcy i 15 dni takiej pracy. W tych okolicznościach brak było podstaw do uznania, iż odwołanie ubezpieczonego, od decyzji z dnia 7 stycznia 2014 r. , stało się bezprzedmiotowe i umorzenia postępowania w przedmiocie odwołania od tej decyzji.

Spór w rozpatrywanej sprawie dotyczy spełnienia przez ubezpieczonego określonej w art. 50a ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (j.t.: Dz. U. z 2015r., poz.748 z późn.zm.) przesłanki 25 lat pracy górniczej w rozumieniu art. 50c ust. 1 pkt 4 w/w ustawy oraz możliwości zaliczenia spornego okresu pracy w Kopalni (...) w B. od 1 grudnia 1985 r. do 31 grudnia 1998 r. jako pracy górniczej, w wymiarze półtorakrotnym, wymienionej w art. 50d ust. 1 ww. ustawy. Jest to okoliczność decydująca w sprawie , ponieważ wg niekwestionowanych przez apelującego wyliczeń ZUS, ubezpieczonemu uwzględniono okres pracy górniczej w (...) B. w wymiarze pojedynczym – 16 lat, 10 miesięcy i 15 dni.

A zatem należało w sprawie zbadać , czy sporny okres zatrudnienia ubezpieczonego w (...) w B. od 1 grudnia 1985r. do 31 grudnia 1998r. na stanowisku „robotnik do spraw ciężkich” mieści się w pracy definicji górniczej opisanej w art. 50 c i 50d ust.1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Niewątpliwie ustawodawca nakazuje odróżniać pracę górniczą, którą w kopalniach węgla brunatnego jest zatrudnienie na odkrywce przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża (art. 50c ust. 1 pkt 4 ustawy o emeryturach i rentach z FUS) oraz pracę górniczą, którą zalicza się w wymiarze półtorakrotnym, gdy praca ta jest wykonywana w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych (art. 50d ust. 1 pkt 1 tej ustawy). Wykaz stanowisk pracy

wykonywanej w przodkach uwzględnianej w rozmiarze półtorakrotnym, powinno ustalić rozporządzenie wydane na podstawie delegacji ustawowej z art. 50d ust. 3 ww. ustawy. Ponieważ rozporządzenie takie nie zostało wydane, na co słusznie uwagę zwrócił Sąd Okręgowy, obowiązuje nadal (z mocy art. 194 wskazanej ustawy) wykaz stanowisk zawarty w załączniku nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz.U. z 1995 r. Nr 2, poz. 8), wydany na podstawie upoważnienia zawartego w art. 5 ust. 5 i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 1 lutego 1983 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (t.j.: Dz.U. z 1995r., Nr 30, poz. 154). Wykaz stanowisk pracy określony "pomocniczo" w załączniku nr 3 do rozporządzenia (...) z dnia 23 grudnia 1994 r., na który powołuje się ubezpieczony, odnosi się wyłącznie do wykonywanych zadań górnika, jeżeli spełniają one kryteria miejsca wykonywania pracy i jej charakteru określonego na mocy art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Z uwagi zaś na treść przytoczonego art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy należy zauważyć, iż dla uznania pracy ubezpieczonego, jako pracy górniczej zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym, koniecznym jest ustalenie zarówno, jakim sprzętem operował oraz określenie, jakie czynności były przez niego wykonywane i gdzie. Przewidziane przez ustawodawcę rozwiązanie zawarte w art. 50d ust. 1 ustawy nie uprawnia do uznania każdej pracy na odkrywce, jako zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym, nawet jeśli wykonywana była w obrębie przodków eksploatacyjnych na stanowiskach określonych w rozporządzeniu (...) z 23 grudnia 1994 r. Tak zaproponowana wykładnia przepisów załącznika nr 3 do tego rozporządzenia dokonywana w oderwaniu od unormowania ustawowego prowadziłaby do sytuacji, w której każdą pracę górnika kopalni odkrywkowej pełnioną na terenie wyrobiska należałoby uwzględniać w takim korzystnym wymiarze (por. wyrok SA w Katowicach z dnia 16 kwietnia 2014 r., III AUa 1121/13, LEX Nr 1466772).

Wbrew twierdzeniom apelującego, porównanie stanowisk wymienionych w załącznikach 2 i 3 cyt. rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994 r. nie pozwala wnioskować, że decydującym kryterium zaliczenia wykonywanej pracy do odpowiedniego załącznika winno być miejsce wykonywania pracy. Porównanie treści ww. załączników do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 r. prowadzi do wniosku, że w wykazie stanowiącym załącznik nr 2 do tego rozporządzenia wymieniono 32 stanowiska pracy w kopalniach węgla brunatnego oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń węgla brunatnego, na których zatrudnienie uważa się za pracę górniczą. Wśród tych stanowisk wymieniono pod pozycją 2 „górnika odwadniacza złóż na odkrywce. Stanowisko to w pełni odpowiada nazewnictwu z dokumentacji pracodawcy (angaży , świadectwa pracy, charakterystyki stanowiska), znajdującej się w aktach osobowych wnioskodawcy do dnia 1 grudnia 1985 r. i począwszy od 1 stycznia 1999 r. Natomiast wykaz stanowiący załącznik nr 3 do tego rozporządzenia w części III wymieniający stanowiska pracy, na których okresy pracy zalicza się w wymiarze półtorakrotnym w kopalniach węgla brunatnego, obejmuje tylko 8 stanowisk. W punkcie 1 wymienia się „górnika kopalni odkrywkowej”. Nie można zaakceptować poglądu, że pracownicy zajmujący stanowiska objęte załącznikiem nr 2 mogliby być jednocześnie uważani za wykonujących pracę zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym. Wszyscy pracownicy wykonują w pewnym sensie pracę górnika kopalni odkrywkowej, skoro zostali objęci wykazem stanowisk pracy górniczej w kopalni węgla brunatnego. Tymczasem tylko nieliczne spośród stanowisk pracy górniczej uzasadniają zaliczenie pracy w wymiarze półtorakrotnym (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 21 lutego 2012r., I UK 295/11, OSNP 2013/3-4/38).

Wbrew stanowisku skarżącego, jako prace wymienione w załączniku nr 3 do rozporządzenia (...) z dnia 23 grudnia 1994 r., mogą być uznane tylko takie czynności wykonywane przez górnika, które bezpośrednio są związane z robotami prowadzonymi w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz inne prace przodkowe, tj. takie, które należy wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 r. I UK 236/09, z dnia 22 kwietnia 2011 r. I UK 360/10).

Jak wynika z ustaleń faktycznych dokonanych w sprawie na podstawie zeznań przesłuchanych świadków, wnioskodawcy, a także na podstawie charakterystyk stanowisk pracy zajmowanych przez wnioskodawcę, w całym okresie pracy, w tym również w okresie spornym od 1 grudnia (...) do 31 grudnia 1998 r., pracował on na oddziale

I-o tj. na wydziale odwadniająca na odkrywce. Zajmował się wykonywaniem prac ziemnych związanych z budową rowów odwadniających, wymianą, obsługą oraz naprawą uszkodzonych pomp, w tym również agregatów w pompach głębinowych, budową kolektorów ich demontażem, likwidacją studni, usuwaniem awarii na armaturze i rurociągach odprowadzających wodę ze studni. Prace powyższe wykonywał w ramach robót górniczych odwodnienia odkrywki na terenie wyrobiska górniczego, bezpośrednio w przodku, w sposób ciągły i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Słusznym, w ocenie Sądu Apelacyjnego, było przyjęcie przez Sąd Okręgowy, że wykonywane przez skarżącego prace nie mieściły się w ustawowym pojęciu prac przodkowych. Dla zaliczenia pracy do stażu w wymiarze półtorakrotnym chodzi wyłącznie o pracę przodową, która polega na urabianiu i ładowaniu urobku lub nakładu, albo jest bezpośrednio związana z procesem urabiania. Przyjęcie zaś ogólnej tezy, że przodkiem w kopalni węgla brunatnego jest każde miejsce prowadzenia robót górniczych związanych z odwadnianiem, udostępnianiem i eksploatacją złoża kopaliny, jej transportem i transportem nakładu, a nadto zwałowaniem nakładu, a następnie rekultywacją wyrobisk i zwałowisk, (związane z pracą koparek, spycharek, ładowarek, zwałowarek) nie odpowiada pojęciu "pracy przodkowej", wynikającej z wykładni przepisów art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (wyrok SA w Katowicach z dnia 16 kwietnia 2014 r., III AUa 1121/13, LEX Nr 1466772). Czynności ubezpieczonego, które w swej istocie polegały na przygotowaniu terenu pod wydobycie węgla i wykonywaniu prac odwodnieniowych terenu całej odkrywki, nie mieszczą się w ustawowym pojęciu prac przodkowych uprawniających do zastosowania półtorakrotnego przelicznika. Za bezpodstawne tym samym uznać należało podniesione przez skarżącego zarzuty naruszenia prawa materialnego, tj. art. 50 d ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Podejmowane przez ubezpieczonego w spornym okresie czynności pracownicze nie dają bowiem podstawy do przyjęcia, iż ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy wykonywaniu pracy przodkowej, które podlegają zaliczeniu do pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym.

Przepisy normujące nabywanie prawa do emerytury górniczej z uwagi na jej szczególny charakter winny być wykładane wyłącznie w sposób ścisły albowiem wyjątkowo regulują przyznanie prawa do wcześniejszego świadczenia. W tym kontekście dokonane na gruncie przedmiotowej sprawy ustalenia faktyczne jednoznacznie wykluczają możliwość zaliczenia wykonywanej w spornych okresach pracy w wymiarze półtorakrotnym.

Jednakże jak słusznie podnosi skarżący, skoro przez cały okres swojego zatrudnienia, wykonywał, niezależnie od nazwy powierzanych mu stanowisk, te same czynności, które spełniają definicję pracy górniczej, o której mowa w załączniku nr 2 poz 2 uznać należy, iż legitymuje się ponad 29 letnim okresem pracy górniczej.

Na marginesie podnieść należy, iż organ rentowy zaliczył wnioskodawcy do okresów pracy górniczej, okres pracy od 13 lipca 1982 do 30 listopada 1985 r. na stanowiskach robotnik niewykwalifikowany, robotnik odwadniacz, oraz od 1 stycznia 1999 r. na stanowisku górnik odwadniacz złoża, górnik kopalni odkrywkowej. Zgodnie natomiast z charakterystyką stanowisk pracy i zaświadczeniami pracodawcy, znajdującymi się w aktach rentowych, przez cały okres zatrudnienia ubezpieczony wykonywał te same prace niezależnie od nazwy zajmowanych stanowisk. Nie było zatem podstaw do twierdzenia, że wnioskodawca w spornym okresie nie wykonywał pracy górniczej.

Konsekwencją uznania, że sporny okres pracy wnioskodawcy w (...) w B. podlega zaliczeniu do stażu, jako okres pracy górniczej, jest stwierdzenie, że legitymuje się on wymaganym do nabycia prawa do emerytury górniczej 25-letnim okresem pracy na podstawie art.50a ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

A. R. J. A. S.- C.